

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-árús üzlete, főtér, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségnél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos ár-elengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

Megyénk művelt közönségéhez.

Tudományos irányban haladó körünk, kiváló figyelmét fordítja a régiségek gyűjtésére. Annyi buzgalommal, annyi előszeretettel ápolja a tudományok ez ágát, mint kevés más. Nem csak a nemzeti muzeum egyedüli menhelye ma már a magyar ember értékes régiségeinek, hanem a körültekintünk a hazában, majd minden vidék igyekszik magának régiségtárat alapítani, rendezni. — A magyar ember, ha a fővárost meglátogatja, elmulasztatlan dolgának tartja, a nemzeti muzeumot meglátogatni; hanem hányadik magyar embernek van módja a fővárosba felrándulni. — A tudományokban való haladás pedig nemcsak a tehetséges kiváltság, az ismereteket terjeszteni kell, minél szélesebb körben. Ez indoka a vidékek buzgó igyezetének, a muzeumok alapításánál, ismerje minél több ember a mult idők jellemét, szokásait, használt eszközeit, s ezekből történetének, mintegy felvilágosító magyarázatát merítlesse.

Békésmegye közönsége már eddig is szép példáját adta tudományterületének, mit anyagi áldozataival is bizonyított, s most itt a legjobb alkalom, hogy állításunkat megerősítve, ujjal is bizonyítékát adja e nemes törekvésének.

Haan Antal ur közelebb Olaszhonba utazand, s ott is szándékozáván megtelepedni, nagy szakismerettel, s áldozattal gyűjtött kép- s régiségtárat

áruba bocsátandja. Fáradhatlan régészünk id. Mogyoróssy János ur e hír hallatára azonnal átment Csabára, és Haan urtól előlegesen és a legkedvezőbb feltételek mellett igyekezett e szép gyűjteményt megnyerni. Haan ur ugyanis hajlandó ez értékes gyűjteményt 1000 o. é. frtért átadni még pedig néhány évi törlesztés mellett. — Mogyoróssy ur állítása szerint a gyűjtemény ez árért valódi ajándék.

Ezért fordulunk most közönségünk áldozatkészségéhez, találjon módot e gyűjtemény megtarthatására, mit annál több reménnyel teszünk, mivel igen előkelő s tehetséges ügybarátoknak már ígéretét bírjuk, hogy tehetségük szerint fognak a vételösszeget kiegészíteni.

Ez által aztán megvethetjük egy megyei muzeum alapját, s Békésmegyének, mint másban, ugy ebben sem lehet hátramaradnia.

Mogyoróssy János ur aláírási íveket fog kibocsátani, megyénk közönségén fog aztán állani, hogy a fáradhatlan, ügybuzgó s a hazai régész tekintélyek által is szép elismerésben részesülő agg férfiú működése sikeres legyen.

Teendőink.

I.

Midőn városunk polgársága a rendezett tanács-formát választá községi kormányzatunk megalapítására, bizonyára egy független

egészséges községi élet reménye biztatá elhatározásában,

S mik voltak ez elhatározás indokai szemben e kormányzati forma szükségesebb voltával? —

Hogy községi életünk a gondnokság alatt sinlőddön, tengett, s már-már a pusztuláshoz jutott, azt polgárságunk jól tudá. Jól tudá továbbá azt is, hogy a községi forma megmaradása esetén az igazgatást ismét azok viendik, kik alatt az eddigi elmaradás és pusztulás az életképességet folyvást gyengíté. S e tudat volt indoka az elhatározásnak, e tudat adá a meggyőződést, hogy e bajon segíteni kell, míg lehet, ha áldozatok árán is. Hisz gondnokság alol szabadul fel városunk s függetlenül fog mozogni, hisz egy régi betegségből gyógyul ki s egészségét biztosító jövő előtt áll. — Már pedig a függetlenség megszerzése mindenkör áldozatba került s hogy a betegségből sem szoktunk ingyenesen szabadulni, az már régi dolog.

Polgárságunknak volt elég ideje a dolog állását jól megfontolni, és józansága átlátta a veszélyt, melyben a község forog, jó indulata pedig és életvágya oda készíté, hogy higgadt megfontolással keresse az eszközöket, melyekkel e bajon elég gyorsan s kiválóképén gyökeresen segítsen. S az eszközt a rendezett tanácsformában találta fel, helyesen választott-e vagy nem, azt a jövő fogja megmutatni, hanem hogy polgárságunk választásban a józan ész s az áldozatkészség szép bizonyítványát adá azt örömmel jegyezzük fel.

A törvény a vagyonnak tartá fenn a községi forma megválasztását, a vagyon azonban pusztá anyag s csak eszköz lehet az ér-

telem kezében. Ki viszonyainkat közelebről ismeri, nem fogja tagadni, hogy e kormányzati forma elfogadása az értelem működésének köszönhető. És szerencséseknak mondhatjuk magunkat, hogy míg egy részről az értelmiség a legjobb indulatból indult ki, midőn a törvény szavának eleget teendő a vagyont célja eszközeül igyekezett megnyerni, más részről pedig a vagyon képviselői is elismerésre méltó józanságot mutattak, midőn az értelem szava előtt meghajolva anyagi áldozatok árán is kezet nyújtottak egy szebb jövő megalapítására.

Az elv tehát ki van mondva, az ut kijelölve, mely mellett, s melyen a remélt s óhajtott boldogabb napok nem lesznek többé remény s óhajlás tárgyai, hanem valóban élvezni fogjuk azokat.

Eddig azonban csak az elv van kimondva, s az ut kijelölve, a földolog még ezután következik: az igéből tetet kell alkotnunk, s az utat megkezdenuk.

A példabeszéd azt mondja: hogy a jó kezdet fél eredmény. A példabeszédek pedig az élet nagy igazságainak nyilatkozatai.

Jól kell tehát kezdenünk, az első lépést tegyük meg higgadtan, komoly megfontolással, ettől fog függni a többiek eredménye.

Az első lépés pedig a *képviselő testület megalapítása*.

A község céljainak bővebb fejtegetése nem lévén szándékom, engedje meg mégis t. szerk. ur, hogy röviden emlékezzem meg e czélok legfőbbjeiről.

A község, mint tudjuk — „egy helyhez kötött egyének és családok közössége az élet lényeges céljaira való törekvés végett“ És mik az életnek azon lényeges céljai, melyek

TÁRCZA.

Theschedik Sámuel, egykori szarvasi evang. papiak önéletírása.

Ötven esztendősi papi hivatalának alkalmából írva 1817. deczembertől 1819. marcziusig.

Hátrahagyott német kéziratából fordította
Zsilinszky Mihály.

(Folytatás)

E közben egy igen nevezetes körülmény adta elő magát. Az ismeretes és alapos „Ratio Educationis“-t az evangéliumi iskolákban is keresztülvinni kellett. II. József császár mindjárt uralkodása kezdetén nyilatkozatot kért az evangélikusoktól arra nézve, hogy vajon hajlandók-e és menyiben követni a ratio educationis-t vallás szabadságuk épségben tartása mellett? Ezen a protestansokra nézve oly igen fontos kérdésre megfelelni én hivattam fel az akkori egyházi főfelügyelő b. Prónay Gábor által. És e dolgot utat nyitott nekem a Pozsonyban székelő királyi isk. bizottmányi tagsághoz, mely minőségben nm. Skerletz N. elnöke mellett az említett b. Prónay Gáborral és a pozsonyi préposttal Felbigerrel dolgozván döntő befolyást nyertem a magyar tanügyre, melynek főemelése képezi gondjainak legfőbb részét mai napig is.

A rám bizott 14 iskolának első meglátogatása alkalmával azonnal észrevettem a borzasztó slendrianismus pusztításait, s meggyőződtem, hogy itt a legszentebb törekvés, a legvilágosabb okoskodás is csekély hatású leend. Azért elhatároztam magamban, hogy az én eszményem szerinti minta isko-

lát fogok felállítani. Elgondolkoztam a felett, hogy mennyi nehézséggel kellend megküzdennem, ha a szükséges költségeket, munkásokat, tanítókat és tanszököket ki akarom állítani. Végre is a legrövidebb, legbiztosabb, de egyszersmind legköltségesebb utat választottam, ugyanis: a szarvasi uraságtól kértem 6 hold székes földet. 1780-ban maj 8-kán kedvező választ nyervén építettem egy iskolát, alapítottam kertet és könyvtárat, szereztem kellő eszközöket és gépeket a magam költségén, s négy esztendőn keresztül magam tanítottam ingyen a szarvasi mindkét nembeli nagyobb ifjúságot, hogy belőlök hely és időköriülményeihez képest értelmes embereket, jó keresztényeket, munkás polgárokat, ügyes gazdákat és gazdaszonyokat képezzek.

Ezen tanításnál figyelembe vettem

1. a nagy szükségét, hogy a falusi iskolai tanítás hiányai reális tanokkal olyképen pótolgassanak, hogy az istennek, műveiben való helyes ismerete terjesztessék; tanítványaimat tehát értelmesen gondolkodó emberekké képpeztem, óvtam őket a butaságtól, babonaságtól, veszélyes nézetektől, rendtelenségtől és büntől, hogy így a természet nagy teremőjének és lentartójának igaz ismeretere, a természeti dolgok illő használatára, az iparra és ezzel földi és mennyi boldogságuk megszerzésére vessem.

2. az állami felsőséget és az alattvalók jólétét, hogy az iskolai tanításnál a felsőség bölcs rendeletei, melyek az alattvalók javát célozzák, jól megmagyaráztassanak, és a honpolgárok ama rendeletek készséges követésére buzdítassanak, s gyakorlatilag már a gyermekek is arra szoktattassanak. Hoc opus, hic labor est. Példaul a selyemtenyészésre vonatkozó parancsot én a gyermekek

által úgy hajtottam végre, hogy az egész selyemkészítési munka, kezdve az eperfának való föld elkészítésétől, a mag elvetésétől, kapálásától és a csemeték átültetésén, tisztogatásán és locsolásán — a selyembogarak kiköltésén, felnevelésén, begubózásán, osztályozásán keresztül egész a selyem legombolyításáig és felhasználásig — mind ez a gyermekek kezén ment keresztül. Ez által az egész eljárást könnyen felfogták és gyakorlatilag elsajátították.

Éppen ezt tettem a Magyarországon terméketlennek tartott székes föld mivélésével, melyet gyakori szántás, szüntezés, más földdel való keverés, homokkal, hamuval, trágyával való behintés, löhere és kukurica termelés által oly használható állapotba hoztam, hogy már az első két esztendő alatt ötvenháromféle terményt voltam képes rajta felmutatni, és minden terménynek a háztartásban, kereskedésben, különféle iparágokban és gyárakban vehető hasznát megmutattam. — Egy ily gyakorlati gazdasági leckének leírása megjelent az 1784-ik évi Wiener Provinzialnachrichten IV-ik negyedben 80-81 év 82-ik szám, miből az intézet szellemével könnyen meg lehet ismerkedni.

A gyakorlati gazdasági kertben szemmel láthatólag és kézzel foghatólag ismerttettem meg a javított gazdaszat, szántás, mesterséges rétmivélés, istállózás, különféle kerti veteményezés, gyömölcsfatenyésztés, clevén sövények készítése, méh és selyembogár tenyészítés, löhere és fűmag termelése, tisztítása és felhasználása módjaival, úgy hogy mindezt saját tapasztalataik folytán ismerték a tanítványok, s megtanulták, miként kelljen a gazdaszat egyes részeit az egészséges kára nélkül, kevés és gyenge kézzel nagy haszonnal kezelni, s ekképen az eddig

használatlan terményeket saját és a haza javára fordítani,

II. József császár észreveszi működését.

Midőn megkezdett művemet így csendben mindinkább tökéletesíteni törekedtem, II. József éles szeme csakhamar észrevette hazafias vállalatom célját. 1782-ik évi szept. 2-kán megjelent Szarvason Békés vármegyének alispánja Angyal József a főjegyzővel Sztermenszkyvel és más kitünő egyéniségekkel együtt, és reggeli 9 $\frac{1}{2}$ órakor az evang. templomba jöttek, hol a nép éppen vasárnapi istentiszteletra gyűlt vala össze. Sztermenszky az oltár elé lépett és ünnepélyesen felolvassa a német nyelven szerkesztett királyi leiratot; utána Angyal erőteljes magyar beszédben ecsetelte az ünnepély fontosságát és okát, mire aztán egy arany gyűrű és vörös szalagon függő, 25 arany értékű érmet adott át nekem, mint az intézet alapítójának, és egy más hasonló értékű érmet nőmnek, mint az intézet körül fáradozott segédemnek. Erre következtek a hála-beszédek német és tót nyelven.

(Folyt. köv.)

Temetőben halottak napján.

Mély álomba szenderül a természet; mint lankadt test kimerült tagjait; úgy hajtja nyugalomra virágját, fűvét, bokrait.

A dallos madarak elzüllöttek, elhagyták a hideg, kopár tájat, mint felhő, mely üdőbb vidék által vonzattik.

A szél sivit, végig borzogatja fagyos áramlatával a tetet; a lombtalan faágak zizegnek; a sötétzöld fűszőnyeg sárgult; a falevelek hullanak — betakarni anyjukat: a föl-

elérésére a családok községgé alakulnak? bizonyára: tanítási, ipari, kereskedelmi, földmivelői, vallási, polgári és politikai célok. Számosak tehát a község céljai, melyeknek elérése minden családnak, minden polgárnak főtevékenységét képezi.

E célok valószínűsítésére a polgárság csak közvetve foly be: a választások által. Azért végtelen fontos a lelkiismeretes megfontolást igénylő tény a szavazás, ennek eredményétől függően a kitűzött célok elérhetősége, vagy a községi miséria.

A szavazó polgárnak, ha lelkiismeretes akar lenni, főre kell tennie minden személyes, politikai, rokonsági hajlandóságot vagy gyűlöletet, csak egyre kell gondolnia; a község jövőtára, mely a magát is eredményezni fogja, meg kell gondolnia, hogy a szavazásnál nem csak mint községi polgár, hanem egyszersmind mint hazafi is működik, a községek levén az államalkotó elemi, már pedig csak jól rendezett községekből alakulhat jól rendezett állam is. Különösen meg kell gondolnia, hogy a község „nem valamely politikai cél kedvéért kikerekített terület” s ha van is a községnek politikája, az határain túl nem terjeszkedhet, a határokon belül azonban annál jobb, minél több — értem csak a hivatottakat — politizálnak. A községi politika pedig nem különbözhet semmiféle más politikától, levén minden politikának feladata „a célok elérése a legjobb eszközök megválasztásával.” A községnek pedig csak imént említettem céljai lehetnek.

A képviselő testületnek fele törvény értelmében a legtöbb adófizetők fog állani, s csak felét teszik a választottak. Mi indokolt birták az országgyűlést s a kormányt e virilitásnak törvénynyé emelésére, annak vitatása e lapok körén kívül esik, tény az, hogy a képviselőnek csak fele része választható, s épen e ténynek kell döntő erővel bírnia minden szavazó elhatározására, mert csak a választottaktól követelhetik a választók valódi érdekeik képviselését, míg a virilitásnak csak hazafisága dictál működésében.

S ami a képviselő testület választásánál a higgadt megfontolást legfőbb indoka: azon körülmény, hogy a *tiszteletkötés választása a képviselő testület joga.*

Volt már városunknak rendezett tanácsa, s hogy utána bíró ült a polgármester helyébe, az épen nem bizonyít a rendezett tanácsforma ellen. Ki emlékszik — és sokan emlékezhetnek még az utolsó rendezett tanács életére — azon meggyőződésre jut, hogy nem

a rendszer, — de a személyekben volt a hiba, nem a rendszer bukkant meg, hanem a személyek bukkantak meg azt.

Ez is egy ok, hogy a szavazás fontosságát emelje.

Első és főteendőnk tehát: *oly képviselő testületet választani, mely érdekeit mindnyájunkkal azonosítani fogja, mely elég biztosítékot nyújt, hogy oly tisztikart fog választani, mely határozatait pontosan, lelkiismeretesen és gyorsan végrehajtandja.*

Kratochvíl Gyula.

Megyénk köréből.

Megyénk kormánya a felmerült kolera eset alkalmából a kellő intézkedéseket megtéve a következő rendeletet intézte a községi hatóságokhoz:

Az epe mirigy vagy is ázsiai cholera nem csak hazánk, de megyénk határait is átélte. Budán nagy erővel, az ország egyes helyein szörvényszerűen, Máramaros megyében járványos, nyá fajúlvá mutatkozik, f. hó 25-én pedig Csabán két kolera eset észleltetett egyik halállal, másik gyógyulással végződve.

A kolera e makacs fellépte, de különösen megyénk e részbeni veszélyes állapota, komoly aggodalmakat szült, s a járványkörül egyöntetű eljárás megállapítása, a községi járványbizottságok eljárásának ellenőrzése s azoknak a szükséges utasítások megadása végett megyénkben központi járványbizottság alakult, mely is a szükséges óvintézkedések megtételére f. évi okt. 30-án ülést tartott s első sorban is a m. k. belügyminister urat feliratilag megkeresni határozta az iránt: hogy a vásárokat a járvány idejére az ország egész területén tiltsa be, s továbbá elhatározta: hogy a járványos betegségben sinlődők s az abban elhaltak körül tömeges összejövetelek, a halotti torok — kártékonyaságáról a nép, a lelkészek s tanítók által felvilágosítandó. A rendetlen életmód, tivornyázás, álmatlanság, különösen az éjszakázás, korcsmázás és másnemű kicsapongások, a testet kimerítvén, a járvány felvételére hajlandóbbá, alkalmatossá teszik s ezeken felül a tisztáltságot az, a mi ezen betegség kifejlődését a leghatályosabban előmozdítja; ennélfogva, mérseklendők a hosszas ideig tartó lakadalmazások, a *kávéházak, korcsmák s mindenféle egyéb nyilvános mulató helyek éjjeli 10 óra után szigorú büntetés terhe mellett bezárandók.*

A magános házak mindennemű miasmati-

cus helyei fertőtlenítéséről a háztulajdonosok — gondoskodni tartoznak. — Az utcái pocsolják, tavak betöltendők, a vadvizek leeresztendők, szemétdombok elhordandók s megsemmisítendők, a dísznő hízalás a községekben betiltatik.

A községi járvány bizottságok által — a községek kolera kórházak felállítására felhívandók.

— A belügyministerium a megyék főispánjaihoz a következő körreleletet intézte: „Folyó hó 26-án 35439. szám alatt kelt, és a törvényhatóságokhoz intézett rendeletéből bizonyára értesült méltóságod arról, hogy a cholera járvány Máramaros megyében s Buda szabad királyi város területén kiütött. Hivatalos tudósítások szerint e járvány most már — bár szörvényszerűen — az ország egyéb vidékein is kezd mutatkozni. Miután a közigazgatási tisztviselőnek legnemesebb, de egyszersmind legszorosabb kötelességük a közegészségre való felügyelet és annak megtámasztása esetében a szigorú és pontos eljárás; miután továbbá a főispánoknak törvényszabta kötelességük ellenőrizni a törvényhatóságok önkormányzatot s így a közigazgatási tisztviselő hivatalos működését is, és e kötelesség rendkívüli körülmények között fokozott mérvben teljesítendő: reménylöm, sőt elvárom méltóságodtól, hogy a járvány tartama alatt, nevezetesen ha az a kormányzatra bizott törvényhatóság területén mutatkoznék, folytonosan a hatóság területén tartózkodni, a tett és teendő intézkedéseket éber figyelemmel kíséni, a kormányrendeletek végrehajtása fölött őrködni, ha szükségesnek mutatkoznék a netáni veszély helyén személyes megjelenése által az illetőket tette buzdítani, s ha kell a hanyag tisztviselő ellen a törvény értelmében felügyesztése mellett vizsgálatot rendelni s mindezekről engedmet, kit a közegészségügyi rendért legfőbb vonalban illet a felelősség, haladék nélkül értesíteni elodázhatlan kötelességének ismerendí.

Kincs — nincs!

Ezt a mottót magyarázni felesleges, megérti mindenki, csak a zsebébe kell nyulnia s ha azt üresnek találja, pedig úgy lesz, mert mai napság több az üres zseb mint az üres fej — csak szomszédjaihoz kell fordulnia, hogy a magyarázatot feltalálja. Pénz nincs sem

itt, sem ott, sem sehol! mert ha bankjaink vas szekrényei is üresek, ha bankjaink igazgatói is keserű mosolylyal rázzák fejüket vízszintes irányban midőn valaki pénzt kér tőlük, akkor a megzáfoltatás édes veszélye nélkül elmondhatjuk, hogy pénz nincs sehol.

Fájdalom hogy így van, hiába ilyenkor minden faluban egy bank, mind- ezen gyűjtő intézetek csak kirívóbban mutatják — szegénységünket.

Vannak, a kik ezt a kalamitást is a bécsi bank adáz magatartásának róják fel; nem mondhatni, hogy a bajt az is nem neveli, de a forrás nem ott van, hanem industrialis kezdetleges viszonyainkban és abban, hogy a takarékosághoz még mind nem föl a fogunk, időnk sok, dolgunk kevés, pedig a hol e kettő megvan, ott kész az ürdög párnája, tele kocsmá, tele kávéház, üres műhely, üres erszény.

Hanem hát mindennek nem mi élők vagyunk egyedüli okai, hogy miért vagyunk így elmaradva annak sok a hibnere, tény hogy így van, ilyen állapotban rohannak meg mintegy benünk a szabad önkormányzattal a civilisatio termékei, eszközei, melyeknek, hogy jótékonyaságuk mellett, ránk nézve árnyoldaluk is van, az kétség-telen, mert azok egyben mind megannyi csábok a költsékre, holott a takarékoságot, mely csak az intenzív munkásság sajátja — megszokunk még nem volt időnk. A civilisatio ezen rohamos foglalásainak ellent nem állhatunk, az ellentállás halálunk volna, de úgy vagyunk némileg vele, mint voltak a földesurak a váltótörvénnyel és hatásaival 1840-ben, és sokan rosszabbul, úgy mint az indian a kalárisal, rhummal melyet földdel vásárol meg...

Azonban legyen a mint van, pénz nélkül nem élhetünk, sőt mi évek előtt megpendítettük, hogy a vidéki pénzügyintézetek hitelviszonyba kellene lépniök, hogy valamint gyűjti a pénzt a helybeli ily intézet és osztja el szükség szerint, úgy vitenék a pénz ily hitelviszonnnyal oiy vidékről, hol pénz van, oly vidékre, hol pénz nincs.

Van a ki ezt feleslegesnek állítja, mert hisz ugymond kap a vidéki intézet a fővárosban csak ott legyen pénz.

det, és a száraz avar koronként sejtelmes ropogással veri fel a néma csendet.

A sivitó szél, a zizegő faág, a sárgult fűszál, a szálló falevél és a száraz avar mind azt suttozja: meghalunk. — — —

S gyászszalagul ott szállong egy törött sirlán a fehér ökörnyal. — — —

Sírok között járok-kelek, minden cél, minden határozott irány nélkül. A mai nap a halottaké: őket jöttem meglátogatni, — valamennyit, a kik csak e temetőben nyugszhatnak. Néha gyorsabban kutatok ismerős sirljel után, lábam alatt lesütöpd itt ott a hant, s még sebesebben lépkedek megtalálni a dombot, mely alatt szeretett hamvak porladoznak. S oly jól esik e szórakozott érdeklődés, míg hosszas keresés után eszembe jut, hogy nincsen nekem itt halottam, nem nyugszok itt, kit szerettem, messze, messze van az innen — — — csak a hasonló sirdombok vezettek jótuttra.

Ide jutottam a temető egyik félreeső zugába. Hátam mögött düledező sirlbolt, nagy márvány-táblával, melyről le nem olvashatni már az esőmosott aranyos betűket. Elöttem félig beomlott sirl, félre álló kőjellel, melyre szomorufűz van faragva, míg fölötte egy szomorufűz szórja alá csüngő ágairól az elszáradt leveleket. Hozzá vetem hátam e fához, mely az érintésre sűrűen hullajtja lombját.

Gondolkodom. És gondolatban túl vagyok e temetőn, túl e vidéken, országon, túl e földön és boldognak érzem magam, mentve a rossz emberektől és könnyítve a gond terhétől. És úgy gyönyörködöm gondolataimban. — — —

Gondolkodom. És gondolatban túl vagyok e temetőn, túl e vidéken, országon, túl e földön, és túl a földön szegény szerencsétlen vagyok, terhelve egyedüllétől, rideg magánytól és sújtva tehetetlen gondtalanságtól. És úgy bosszankodom gondolataimban. — — —

Igen szeretem nézni estenden a nap huny-

tát, a mint elmerül bíbor-vörös föllegeibe, hogy a rá jövő hajnalkor új fényvel, új áldással keljen pályáját befutni a távol láthatáron. Igen szeretem napról-napra megfigyelni a természet elalvását, a mint önkénytelen hanyatlak az enyészet karjaiba, hogy a kikelet annál bájosabb, igézőbb legyen, a tenyészett bujjabb, gazdagabb. S igen szeretem megbámulni a zivatart; mely bősüztében virágot tép, lombot szakgat, hullámzó vetést düt meg, s a patakat tajtékzó habba veri föl, hogy nyomán annál illatosabb virág nőjön, árnyasabb lomb bokrosodjék, magvasabbá fejlődjék a természet s vigabb locsogással csörögjön a csermely ezernyi csevegő cseppje.

Mindezt csudálom, bensőmben szent ámulattal, minőt csak a fenséges kelhet, — szeretem, örülök neki, nem lehetnék el nélküle, mert csiráját hordja magába a fejlődésnek, s emel a tudat, hogy való haladáshoz pihenés is kell.

Csak a halált nem állhatom ki.

Pedig ez a legfenségebb, mit a természet emberre mérhetett. Ez kezezi ki megtorolhatlanul az emberiség évezredek küzdelmét a gög, dacz, hiuvágy, dicsőség hajhászat és pöfeszkedés zsoldjában, midőn elvégre is minden embert egyenlővé tesz kérlelhetlen szigorával; érvényesíti a szent elvet, hogy minden ember ember, s testé változtatja a régi föltevést, hogy anyánk a föld, s mi emberekül mindnyájan testvérek vagyunk, bár olyak is, mint Kain és Abel. Ez a megkövetelt ősi tagadás, mely minden embernek, kivétel nélkül fölébe ordítja a rém szót: nem!

Gyűlölöm a halált, mely a végenyest legpraegnansabb kifejezése, valóságos semmivé levés; — utálom, midőn hideg csókjával rideg kebelét melengeti a haldokló véglehelletén; — irtózom tőle, midőn kéjjel vijja tusáját, biztosan számítvái a győzelemre, s ere-

jét lassan, fokonként, s csak szükségből használja teljesen.

Ki nem álhatom, gyűlölöm, utálom, irtózom tőle, — mert nem tudom hinni a feltámadást!

Feltámadni! nagyszerű, velőtrázó mese. Feltámadni! — az emberi eszethez képest szakadástól foszultságában szülemlett óriási gondolata. Feltámadni! — hűb, fagyasztó, enyhítő, riasztó, vonzó, megrázó, ringató, kétségbeejtő, kecsgetető, tébolyító, világító, megsemmisítő és újjáteremtő eszme, magában foglalva a szörnyű félelmet és az édes reményt.

A hitnek borzasztó költészete, melyben egyesül az önmegadól lemondás a vallásosság biztató érzetével.

Feltámadni!? Hol? Minek? Annyi lélek, annyi egyed, olyan sok nagy szellem, — hisz az borzasztóbb állapot lenne a feltámadottakra, mint a földi. Vagy a lélek mind egyenlő lenne a feltámadás által, mind magasztos, fenkölt és dicső? Avagy nem a lélek rugója-e a hír-, dicsőség-, kincs-hajhászatnak? Nem a lélek ösztökéli-e az embert tenni jót és rosszat, érezni igazat és hamisat, gondolni szépet és rutat? Hát a lélek, a tiszta lélek minden hüvely nélkül támadna föl? Tiszta lelket mi gondolni sem bíruunk; összezavarjuk minmagunkkal.

S minek feltámadni? A mit az ember szerzett: marad az emheré. A fény, az árny, mi embernek műve: míg ember él: világít és homálylyal von be. Az eszme, a szellemi kincs természetke: örökségül jut nemzedékre nemzedékre.

Ember! ne csüggedj nemed jövőjeért: „Portested — — — széthulland, — igaz, De száz alakban ujjlag felélsz, És nem kell újra semmit kezdened: Ha vétkeszed fiadban bűnhődöl, Köszvényedet ő benne folytatod;

A mit tapasztalsz, érzesz és tanulsz, Év milliókra lesz tulajdonod.”

Ez a folytonos feltámadás; — amaz horgony, melybe az ügyefogyott kapaszkodik, áltatva magát, és bilincs, melylyel az értelem nyűgöztetik.

Az ember „eszme, örül, szeret és elbukik, midőn napszámát s vágyait betölté.” Elbukik s valjon elbukik-e végkép? nem emelkedik-e föl bukásából?

Feltámadunk?! — — —

E kétkedés, e fojtogató bizonytalanság kínosan gyötör; hideg veríték gyöngyözik homlokomon; a vér szívem felé tolu — s végig ráz egy búsan csendülő hang, mely hullámozva szállong az esti légtelen, vissza-vissza-röppentve halk csengését, a temetői imaház harangjának hangja. Felocsúdtam, s oly zsilbadtnak érzem magam; a rám boruló szomorufűz ága fagyosan érinti arcomat: összeborzadok, felegyenesedem és a temetőt sajtáságos fényben látom úszni a kegyelet jeléül gyújtott mécsesek pisla fénye küzd a derengő alkonyattal. Elinnen e büv-körből, hol oly fájó gondolatok bántnak. Szemem a félig horpaft sir kidült kövére tekint, melyen oly homályosan vehető csak ki a vésett szomorufűz alakja; lehajlok kissé, s a félhomályban rémülve látom e betűket:

„Itt nyugszának egy szegény-örült porai.” Fölpattanva iramlok el, el a borzasztó helyről, hol gondolataim úgy gyönyörködtek és úgy kioztak — — —

— — — A sivitó szél, a zizegő faág, a sárgult fűszál, a szálló falevél és a ropogó száraz avar mind, mind azt suttozja: meghalunk — — —

S gyászszalagul ott szállong egy törött sirlán a fehér ökörnyal.

Haviár Dani.

De ez nem igaz, zetek ily apró zetek, s minden pénz és főleg károk adnak. *viszonyosság* alá másikkal nyulnak a hite hisz ezen egye intézetekhez olesobbnak ta teni.

A kik nem ben azoknak ezt a dolgot. ki bank társas jéhez képest összegig hitel hogy a hitelö intézet a kö Befizettetéki intézet egyre venne igényliótt tenne em 150,000 frt. szintén kiköl kéjét képezne lül természet az egyes inté ezen centralis s hogy az ad ne ezen hitel az a centrali folytathatna, hiteli üzletrés nék és az 5% kok ott betett sorrend tartá adatnék más.

Ily módon tek a szintén varától is szá nem papirok san segíteni cursusa van nak alant, m kerül a sor, niok ha a pó nek s osztat a viszonyokh gyűjti és oszt saját rayonját. Hogy ez segítve nem le a helyzet tete ségtelen.

Van is má zőben, mely zött ki, rész tesülnieily ért természetesen vétele conditi Gyökeres viszonyaink a triánk emelk járó józan ta is hozni, ha u határt tulélni

Tani

Az emberi tá tagjai magasztos keblekben; s a neveléshányi mek szívét arra saságnak haszn lők, nemde ne tanító iránt, ki a buján termő lyette mint a j plántál? És m nagy része évi emberi kebel, h ily nélkülözhetel tésse! díjjaztatik hivatal szolgál, mulja?

Számtalan es „népnevelés jö valjon eljöhete jaztatnak? s m a tanító tekinté nek által ne esetet felemlitet számában?

A nemzetgyű pitott meg tani jelező-e ez a

De ez nem így van. Nagy pénzintézetek ily apróságokkal nem bibelődnek, s minden esetre drágább az ilyen pénz és főleg az, melyet egyes bankárok adnak, mint lenne az, mely a viszonyosság alapján egyik vidék által a másiknak nyújtatnék. Avagy miért alakulnak a hitelegyletek magánosokból, hisz ezen egyesek is fordulhatnak pénzintézetekhez s mégis czélszerűbbnek, olcsóbbnak találják önmagukon segíteni.

A kik nem tájékozottak e tekintetben azoknak elmondjuk, hogy értjük ezt a dolgot. Ugy, hogy p. 100 vidéki bank társaságba állana, alaptőkéjéhez képest mindegyiknek bizonyos összegig hitel nyújtatnék oly módon, hogy a hitelösszeg 5%-át minden ily intézet a közös pénztárba befizetné. Befizetettnek e szerint, ha mindegyik intézet egymásra 30,000 frt hitelt venne igénybe, a mi összesen 3 milliót tenne ennek 5% az az összesen 150,000 frt. De ezen összeg, ámbár szintén kiköcsönözött, csak alaptőkéjét képezné a szövetségnek, azon felül természetesen pénzösség esetében az egyes intézet felesleges pénzeit is ezen centralis gyűjtő bankba küldend s hogy az administratio összes terhe ne ezen hiteli üzlet részre háruljon, az a centralis bank, egyéb üzletet is folytathatna, sőt kellene folytatnia, a hiteli üzletrész azonban külön kezeltenék és az 5% tartaléktőke is a bankok ott betett pénzei erejéig azoknak sorrend tartásával — mindig elsőség adatnék más köcsönvevők előtt.

Ily módon az egyes vidéki intézetek a szintén előforduló pénzösség zavarától is szabadulnának — mert ilyen papírok vásárlása által alkalmasan segíteni nem lehet, a papiroknak cursusa van s lehet hogy ép akkor állnak alatt, midőn azok convertálására kerül a sor, — és volna hova fordulniok ha a pénzüke beáll, és gyűjtetnék s osztatnék a pénz országszerte a viszonyokhoz képest épen úgy, mint gyűjti és osztja azt az egyes intézet saját rayonjában.

Hogy ez uton is a bajon teljesen segítve nem lenne az bizonyos, de hogy a helyzet tetemesen javulna az is kétségtelen.

Van is már intézet Pesten keletkezében, mely magának ily czélt is tűzött ki, részünkről óhajtjuk, bár léteztülne ily értelemben mielőbb a nihez természetesen a vidéki intézetek részvétele conditio sine qua non.

Gyökeres orvoslást azonban csak viszonyaink általános javulása, ipusztásunk emelkedése, munka s az azzal járó józan takarékoság hozhat s fog is hozni, ha ugyan a Palaczký-féle időhatárt túlélnünk sikerülend.

Tanítóink helyzete.

Az emberi társaság boldog, ha annak egyes tagjai magasztosan dobogó szívet hordanak kebleikben; s valjon nem a tanító idomítjára a nevelésihiány miatt vadonban növelt gyermek szívet arra, hogy felnevelkedvén, a társaságnak hasznos polgára lehessen? A szülők, nemde nem halálva tartoznak-e azon tanító iránt, ki az ő gyermekének szívéből a buján termő rossz indulatokat kiirtja s helyette mint a jó kertész nemes érzelmeket plántál? És még is, ha nézzük tanítóink nagy része évi fizetését, nem borzad-e el az emberi kebel, ha látja, hogy a társadalom ily nélkülözhetlen tagja, oly csekély évi fizetésért! díjaztatik, hogy a községi pásztor, hivatal szolga, s vasúti baktek bére is felül mulja?

Számtalan esetben halljuk hangzani, hogy „népnevelés jöjjön a te országod” — de valjon eljöhete addig, míg tanítóink így díjaztatnak? s míg intézkedve nem lesz, hogy a tanító tekintélye egyes roszakaratu egyének által ne csorbítassék, mint a mily esetet felemlítettem a „Békés” f. é. 18-ik számában?

A nemzetgyűlés 300 frt. minimumot alapított meg tanítóink fizetésére nézve; de nem jelezte-e ez a tanítói hivatalra? lehet e re-

ményleni míg ily csekély fizetések léteznek, hogy a tanítói pályára rászánják magokat mások, mint csak is azok, kik sujtott anyagi körülmények, vagy más akadály miatt más jövedelmes pályára nem emelkedhetnek.

E mellett említem-e, hogy korunkban is a tanítót sok értetlen és faragatlan gondolkodású ember, nemcsak hogy szolgának, de divatoziknak tekintni, sokszor csupán ráadásból, mert tán régi s változtatni szeretne.

Ily körülmények közt, ha egy tanító komolyan meggondolja hivatali állását, s azon kiszámíthatlan kellemetlenségeket, melyek küzdenie kell nem hangolódik-e le minden kedélye s buzgalma? Valjon nem kénytelen-e banni azon órát, melyben e nemes ugyan, de a mellett tövises pályára lépett? Ha jövöjére gondol, nem kell-e csüggedni lelkének a reá várakozó rideg sors felett? tudván azt, hogy elerőtlenedett napjaiban nem vár reá más, mint a szegénység súlyos igája? Vagy ha elgondolja, hogy ha a halál jégkeze leszakasztja őt az élet fájáról mi lesz családjából? Valjon nem esik-e kétségbe az elébe sötét felhőként borongó gyászos jövő szomorú képe miatt bánatos lelke? Ő a más gyermekeit neveli, oktatja, s az övéi nevelésénél lesznek kénytelenek felnőni. Ő a más gyermekeit mint édes atya gondjai alá veszi, s az övéit nem lesz majd senki a ki ápolja, mert hiszen azok csak egy szegény tanítónak gyermekei.

Ily szomorító képek lebegvén előttem óhajtasom volna, miután a népnevelés életkérdés nemzetünkre nézve, mert mint az irás mondja: „elvéssz az a nép, mely tudomány nélkül való,” óhajtasom volna, ha a kormány valamint a tanító tekintélye megóvásáról, ugy a fizetések javításáról is mielőbb gondoskodnék, s törvényjavaslat előterjesztésével e nemzetünkre fontos kérdést ez által előmozdítani igyekeznék.

Zih Károly.

Pest, 1872. október 31.

Falvakban, midőn kongó hangjával tüzet jelez a nagyharang, nincs olyan általános izgalom, mozgalom, buzgalom, mint fővárosunkban volt, midőn egy kődös reggelen azon hirre ébredtünk fel, hogy Budán felütötte fejét a — cholera. (Képzem, hogy megijedtek e hirre — Bécsben.)

A vész már 18-án kitört, de csak elkésve, 26 — 27 én jutott a belügyminiszter tudomására, ki azután sietett intézkedéseink megételével. F. hó 18 — 30 ig a cholera 94 egyént támadt meg, kik közül 27 halott. Pestnek csak egy betege és egy halottja van. (egy Budáról áthozott hajólegény.)

A cholera oly heves és makacs, hogy 1 — 2 óra alatt öl, terjedésének megátalását azonban lehet reményleni részint a téli fagytól, részint a közigazgatási intézkedésektől, ha ezek érvényesíttetnek. Ezekről a közönség plakátok által értesítetik, mely azután igyekszik vörös borral emancipálni magát az epe-irigy hatása alól.

Tegnap (szerdán) este volt Miklósi istván-teri színházának megnyitása. Ez (még) valóságos sziget-vár, melybe — a körülözlő sár miatt csak rémi elszántsággal lehet belépni. Háttérét képezi egy földönfutó társulat ponyvasátorának, melyben krokodilusokat s farkó csatáképeket mutogatnak sikitó kintorna csikorgása mellett, melynek „élvezete” valódi kin-torna a fülnek.

A színház 43 nap alatt épült s rendeztetett be; e lázas, rohamos gyorsaság mellett nem volt csudálatos azon zavar, melynek az előadás megnyitása előtt tanui voltunk.

Már legalább 300 egyén tolongott az előcsarnokban, és az még mindig szuroksetét volt, mert a gázvezetési csövek csavarját kinyitni nem lehetett (Titkos ellenségeim közül — csudálkozásomra — senki sem ütött föbe, pedig a seitétség alkalmasnak látszott arra is.) Később — midőn a csavar engedett, a diszruhás kapus sietett idézni az Ur szavát: „Légyen világosság!” — és — nem lön világosság, mert a gáz vagy olillant, vagy elvult zárva valahol.

Végre bejutottunk a díszes színterembe, mely annyira betelt, hogy még az egyik előadott darab szerzője is kint rekedt. Már délben elvult árusítva minden nemű, nevű és árú ülőhely, a földszinten pedig olyan tolongás volt este, hogy egy nyugtalan szomszéd-

dom kétszer is az én zeebembe tette vissza nem annyira „piros bársony” mint „sárga vászon” kezkezőjét. (Szerecsse, hogy nem az enyémet vette ki az övé helyett!)

Nyitányul a *Hymnust* énekelte el a teljes kar, melynek édesen, bánatosan rezgő hangjait fedetlen fövel és lelkesülve hallgatta meg az elcsendesült publicum. Azután jött a „Prolog”, Erődítől, melyet Lukács szavalt el, nemes tüzet szítva fel szavaival mindenütt. Majd Jókai „Szigetvári vértanúk” című drámájának 1-ső felvonása adatott elő, Jókainának közreműködése mellett, kit általános elismerés jutalmazott.

Ezt a „Pesti vízvezeték” című vígjáték, majd „A leánykérők” című népszínmű, végre apotheosis követték.

A közönség lelkesülve elégedetten távozott. Nem csuda. Láttá a „Szigetvári vértanukat” szigetvári mártyr volt önmaga is, kaczagott a „pesti vízvezeték”, kaczagott a pesti gázvezeték, dulakodott a helyéért, tapsol, kiabált, lelkesült, a mi elég változatos élvezet.

Uj tért foglalt nyelvünk e színpadon... És nemzetünk nyelvében élni fog!... Δ

Visszapillantások a multra.

1072. Mig Salamon király — bátyai Géza, László s Lambert hercegekkel, — az ország egyik részén pusztító ellenséggel harcolt; — addig a más részén, — felhasználva a bizánczi császár hatalma alatt élő besenyők az alkalmat, s védetve a belgrádi várparancsnoktól, — háborgatták az ország határait. — Ez büntetlenül nem maradt, mert a pusztító csehek s kunok leveretvén — a király s a hercegek nem csak elűzték a besenyőket; hanem elfoglalták a belgrádi várat, is 1072-ben.

E belgrádi győzelem vizályt szült a király s a hercegek közt.

A belgrádi parancsnok Niketés, nem a királynak, hanem Géza hercegnek hódolt meg, ki is nemesen bánt a legyőzött ellenel s nem csak őt, hanem társait is sértetlenül elboocsájtá. — E nemes tettet a bizánczi császár, drága ajándékok s egy arany korona küldésével hálálta meg, (e korona képezi a mostani magyar korona alsó felét.) Ezen okok szülték azon vizályt, melynek eredménye testvér harez s Salamon elűzése lett.

Hiába törekedett vissza nyerni Salamon az elvesztett királyi széket. — IV. Henrich császár, s VII. Gergely pápa — azon reménységben — hogy rég táplált hűbéri igényeiket Magyarhon felett valószínűsíthetik; — segítették is Salamont, de sem ezek törekvései sem a kunok s besenyőknek érdekében tett beítései nem helyezhették vissza a királyi székre.

Ujdonságok.

— **Megyénkben Csabán** e hét folytán fordult elő az első kolera eset, s e betegségben egy egyén halt el. — Az óvintézkedések a megye részéről megtétek. — Gyulán ez okból szinte megalakult a felügyelő bizottság, tizedenként nevezvén ki egyéneket, kik a házakat bejárják és az utcák és udvarok tisztán tartására szigoruan ügyeljenek, a lakosság rendelkezési és intézkedéseiknek pontosan engedelmessé tartzok. — A város orvosa egyuttal utasítva lett, hogy a piaczon az élelmi szerekre kiválóan ügyeljen; — Különösen figyelmébe ajánlatott a halpiacz, a melyen többnyire bűzhödött mocsárból került halak képezik az árucikket.

— **Magyar-Gyulától** elszakadni vágyó német testvéreink körében nagy az öröm Izraelben. — Ugyanis a belügyminiszter leirt megénkhez, hogy e vizályos ügyet a megye bizottmánya a törvény értelmében intézze el. — Mint halljuk a szakadni vágyók vezérei, atyánkfainak különösen a községi törvény 138. §-át verték fejükbe, no ha e §-szert akarnak elválni, akkor jobban leszünk összenöve, mint a Siami ikrek. — Különben valami élczefaragó azt is beszéli, hogy németvárosi atyánkfiai a mándlira csupa 138 számmal préselt gombot akarnak varratni, hogy in illo tempore, ha majd megénk közönsége e kényes tárgyat bonczkés alá veszi, az illető korifeusok el ne felejtsek a 138-as számot. — „Was die Zeit zusammen gefügt hat, soll kein Mensch nicht trennen;“ ha német-

városi testvéreinknek sérelmük van, készséggel fogja orvosolni minden józan gondolkodású magyar városi ember, de két íllu egy fedél alatt, nem járja meg még politikai sandítások árán sem.

— **A földmívelés**, ipar és kereskedelmi ministerium engedélyt adott Petrovics János megyei állatorvosunknak, hogy a marhavész által sujtott Baranya megyében a vész gyógyítását megkísérelje. — Ha János bátyánknak sikerül e kísérlet, biztos lehet benne, hogy neve azonnal bejön a Brockhaus-féle Conversations-Lexikon supplementjébe, melynek P betűje éppen most van a sajtó alatt.

— **Oroszáni megelőzte Gyulát** a menyenyiben az ottani iparosok egyletté alakulva, alapszabályait már betérjeszték a megyei hatóságokhoz.

— **Napszámól** élő népünk jellemzésére nem lesz tán felesleges ha megemlítjük, hogy a vasutak részére ászokfákat szállító vállalkozók, kénytelenek voltak a 16 mérföldnyire fekvő Horgosról rakodó embereket hozatni, miután a mi napszámóink inkább az inségről panaszkodtak egymásnak addig, míg a horgosiak az ászokfákat rakták a vaggonokba.

— **Beküldetett.** A *Ferenczy-féle* undorító s a közegészséget veszélyeztető csatorna, — melynek betömetésére minden intézkedés hiába volt: végre nem boszantja a magyarvárosiakat, — miután Ferenczy ur felve a kolerától betömette. Bizony ideje is volt.

— **Megjelent** és szerkesztőségünkhöz beküldetett „Szarvas város történelme és jelen viszonyainak leírása,” írta Zsilinszky Mihály szarvasi tanár és főiskolai könyvtárnok. — A nagy szakavatossággal írt mű kapható Pesten a kiadó Aigner Lajos könyvkereskedésében és szerzőnél Szarvason a ki kéri a vidéki előfizetőket, hogy névjegyzékeket az illető díjjal együtt Szarvasra küldjék a szerzőhöz, hogy a példányok mielőbbi szétküldéséről intézkedhessék.

— **Hibaigazítás.** Múlt számunk első ujdonságába egy helyreigazítást érdemlő hiba csúszott, ugyanis a kezdetén „békésmegeyi” helyett „békés-bánati h. h. egyházmegye” olvasandó.

— **A gyulai főiskolai muzeumot** következő tárgyakkal gyarapították. Fő tiszt: Püspöky Alajos sarkadi plebánus és esperes ur az 1865-ik évi országgyűlés megnyitása emlékére vert rézermét. — Haan Antal — jeles festész megeyénkfia tizenegy darab érdekes könyvet — melyek közül négy kötet régi érem s pénz ismeretre vonatkozó — számos ábrákkal kísért kalauz; — négy kötet a két testvérháza történelmét német nyelven a XVII-ik és XVIII-ik századokbeli több jeles hadvezérek és császárok arczképeivel, vidékek s várak ábráival vázolja, közöttük Torquati Antal csillagász és jeles bölcsésznek Corvin Mátyás magyarkirályhoz 1480-ban írt; „De eversione Europae” czimét viselő s az 1534-ben nyomtatott „Prognosticon” jóslatát. — Továbbá t. Placcintár György ur hat darab kitünő nagybányai ásványt; köztük egy becses szép violaszínű ametist követ. — Kálmán Ödön tanuló pedig egy atyja házában szoba padlattal alkalmával — a földből kiásott s valószínűleg az 1801-ik évi gyulai nagy tüzvészélykor valamely nehéz suly által összelapult — homályos czirádi metszés között, fejjel balra tekintő repülő sást ábrázoló füstös külömben ép üvegpoharat. — Végre Farkas József helybeli zenész egy darab török rézpénzt — ajándékoztak.

Csabai ujdonságok.

+ **Hegyen völgyön lakodalom.** Ez az ideje október november nálunk a lakodalmaknak, s bár az utóbbi napok esője meglehetősen sarat csinált, azért mégis elygrálgatnak benne hűvéri fiatal polgáraink. Érdekes egy ilyen csabai lakodalom vigig tekintése.

+ **Rátskay megérkezik Csabára.** Távsürgöny. Ilyen plakátokat lehetett a napokban város szerte, a házakon olvasni. S a ki olvasza kérdezte: ki az a Rátskay? Mi az a Rátskay? Én pedig az ilyen plakátokra annyit jegyeztek meg, hogy „Jó bor el kel czéger nélkül is” A valódi művészt csalogatás nélkül is pártolja a közönség. Az ilyen „Távsürgönyözés” által egy ismeretlen Bosko unoka csak nevétségessé teszi magát.

+ **Városunk** szerte a nép közt borzasztó rémlírek beszéltetnek. „Hogy például vannak helyben ördögös emberek, kik a fő ördögnek lelkeket vásárolnak még pedig drága pénzen” s többféle variatokban ismertetik egymás közt a minden jót akaró s jó szívű szabadkőműveseket. Ebből is látszik, hogy népünk még igen hajlandó a babonák elhívésére.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszt”hez.

WADOWSKY & ILLMANN

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszt”hez.

vászon-, fehérenemű-, divat- és selyemárúk árjegyzéke az őszi és téli idényre.

Rumburgi vászon, 54 rófs vég, per 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 45, 48, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80 frt.
Ágylepedő-vászon varrás nélkül, 19 rófs vég a 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 38, 40 frt.
Creas-vászon, 5/4 38 rófs per 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 20.50, 21, 22, 23, 24, 25, 26 frt.
Creas-vászon, 4/4 38 rófs a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 frt.
Bőr-vászon, 5/4 30 rófs a 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28 frt.
Bőr-vászon, 4/4 30 rófs a 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 26 frt.
Czérna házi-vászon, 5/4 20 rófs a 11, 11.50, 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 15 frt.
Czérna házi-vászon, 4/4 30 rófs a 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 10.50, 11, 11.50, 12, 12.50, 13 frt.
Csinvat (Gradl), 6/4 szines, rófe 60, 63, 70, 75, 80, 85, 90, 95 kr., 1 frt, 1.10 kr.
Canavas szines, 30-35 rófs a 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 frt.
Nanking, sarga-fehér-vörös, rófe 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 kr.
Barchet, fehér és szines, jól mosható, rófe 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80 kr.
Chiffon és Callico, gyári raktár: 30 rófs, vége 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 9, 10, 11, 15 frt.

Czérna-abrosz, 8/4, 10/4, 12/4, 14/4, 16/4 a 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Czérna-asztalkendők, 1 tuczat 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10 frt.
Czérna-törülközők, tuczatja 5.50, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Kávé-abroszok, minden szin- és nagyságban, 1 db. frt 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 5 frt.
Csemege asztalkendők fehér és szinesek, 6 db. 1.20, 1.50, 2, 2.50 kr.
LEGJOBB ZSEBKENDŐK, fehér és szinesek, per tect 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5 frt, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Csipke-függöny egy ablakra frt 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20.
Moull-függöny, szép virágos mintákkal; 4/4, 6/4, 7/4, 8/4, 9/4. rófe 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 90 kr.
Moull-Battist-Clair-Crepe-lisse, 12 rófs vég frt 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
Híres külföldi fűzők (miéder), a 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50 kr.
Gyermek-fehéreneműk, u. m. hoszupárna, paplan, ködmen, fej- és előkötők igen olcsó áron.
Keresztelői párnák, minden szinezetben, se-lyemből, fej- és ködmenrel a 16, 18, 20 frt.

Férfi ingek, Chiffon és vászonból igen szépen varrva, dbja 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50 kr.
Női corsettek, Callico és barchettból, dbja 1.80, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50 kr., 5 frt.
Chiffon-szoknyák, drbja 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Női nadrág, Barchett-, Chiffon- és Percailból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 frt, 3.50 kr.
Mindentéle női nyakkendők, legújabb alakban, dbja 10, 15, 20, 25, 30, 50, 80 kr., 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt.
Harisnyák, minden létező szinben, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1 frt, 1.10, 1.20, 1.40, 1.60 kr.
Keztyűk, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.10, 1.60 kr.
Cosmanosi jó mosható Percaillok házi ruhákra, egy ruhára való 2.50, 3, 3.50 kr.

Franczia Creton-kelmék nagyszerű választékban, egy ruha 3.80, 4, 4.20, 4.50 kr., 5 frt.
Csoda-szörny-kelmék hamuszinben, 12 rófs ruha 3.60, 4.20 kr.
Lustre Mohair-Alpaca szörkelme minden kiadásban, 12 rófs ruha 6, 6.60, 7.20, 7.80, 8.40 kr.
Rips-Serge-Poullain gyönyörű új szinekben 12 rófs ruha 9, 9.60, 10.20, 10.80, 11.40, 12, 13.20, 14.40 kr.
Flanel ruhák utolsó divat szerint, 7/4 széles, rófe 1.20, 1.50, 1.70, 1.80 kr.
Posztó-ruhakelme kitünő minőség és szinekben 8/4, 7 rófs ruha 17.50, 19.20, 21 frt.
Fekete vagy szines Cashmir-Alapin, 4/4 a 45, 50, 55, 60 kr. 6/4 a frt 1.20, 1.40, 1.60, 2, 2.80.
Őszi és téli kendők minden nagyságban, dbja 25, 30, 40, 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 24 frt.
Terítők: Rips, Goublain és posztóból, dbja 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 30 frt.

Női fehéreneműk.

Női ingek, Chiffon és vászonból igen szépen varrva, dbja 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50 kr.
Női corsettek, Callico és barchettból, dbja 1.80, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50 kr., 5 frt.
Chiffon-szoknyák, drbja 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Női nadrág, Barchett-, Chiffon- és Percailból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 frt, 3.50 kr.
Mindentéle női nyakkendők, legújabb alakban, dbja 10, 15, 20, 25, 30, 50, 80 kr., 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt.
Harisnyák, minden létező szinben, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1 frt, 1.10, 1.20, 1.40, 1.60 kr.
Keztyűk, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.10, 1.60 kr.
Cosmanosi jó mosható Percaillok házi ruhákra, egy ruhára való 2.50, 3, 3.50 kr.

Gyász-czikkek.

Szemfüdelek, párnák, esuk-lyák, selyem, atlasz és shirting-ből összeállítva, frt 5-120-ig.

Selyemszövetek fekete és minden más divatos szinezetben; fekete tafota 1 frt 30 kr.-tól feljebb áron. — Szőnyegek (GYÁRI RAKTÁR) fu-
tót-, pamlag- és ágy elé való, rófe 30 kr.-tól feljebb. 5-10

Minden e szakba vágó, de itt meg nevezett cikket szintén ajánlunk a legjutányosabb ár mellett.

Uj minta-gyűjteményünket kívánatra bérmentve legszivesebben megküldjük, és a rendelvényeket pontosan megelégedésre eszközöljük.

Silberstein testvérek

Gyulán, főtéren, a városháza mellett
ajánlják jól berendezett raktárkban a legújabb minőségű
disz-, norinbergi- és játék-szereket,

mindenféle d-hányzó- és írószközöket, illatszereket, angol és steyer evőszközöket; réz, pakfong, alpaca és chinaezüstneműket: albumokat, tájfékpipákat, szivarszipkákat, gyöngy-, ékszer- és cscebecségeket; a legújabb alakú mellti- és függőket. — Valódi pottendorfi kötő- és szövőpamutot; varrosselymet, czérnát; nagy választékban legújabb pamut, selyem és bárszony díszeket hozzájuk illő gombokkal; pamut, selyem és bárszony szalagokat him-zéseket, elkezdett kézimunkákat berliner-, selyem- és gyöngyből. — Finom Moull, Tarlatan, Lymon, Mouslin, Organin és egyéb bélcének valókát; fehér és szines Crinolínokat és felszoknyákat, — mindenféle csipkéket, Blond-, Tullanglais-, Crepp- és egyéb fehérruhákat.

FÜSZER, ANYAG ÉS FESTÉKÁRÚK,

Mindenkor kaphatók a legújabb virágok, koszorúk, chignonok, hajfonatok, amerikai mie-derek, hölgy-, férfi- és gyermekecipők az első magyar cipőgyárból.

czérna, selyem és tük varrógépekhez,

nap- és esernyők, nagy raktár mindenféle szines és fehér férfi-in-gek, gallérok, kézelők és nyakkendők, a legújabb divatu és ké-szitményű női fehéreneműk; 9*

minden a legjutányosabb szabott áron.

KÁLMÁN ZSIGMOND

Gyulán, a főtezán, férfi-ruha üzletében
nagy raktárt tart
valódi amerikai varrógépekből.

Az eladás részletfizetésre előnyös feltételek mellett
5 évi jótállás és díjmentes oktatás.

96)

2-6

Silberstein testvérek

Gyulán 98)

ajánlják gazdagon ellátott raktárukat

Dittmar-féle petroleum

salon lámpákkal,

tiszta fehér amerikai PETROLEUMOT, font-ja 22 kr.

Vaszilievics György tulajdoná-hoz tartozó 1629. szám alatti ház szabad kézből eladó. — Venni szán-dékozók értesítést nyernek tek. Nyi-kora Mihály törvényszéki ülnök úr-nál.

99)

1-3

Edm. Schmid 100

General-Agentur der

Annoncen-Expedition Zeidler & C.

Wien, Weihburggasse 22.

Zweiggesehäft in Berlin, Leipzigerstrasse 9.

empfehlit sich zur Vermittlung von

Bekanntmachungen und Inseraten

aller Art in sämmtliche in- und ausländische Zeitungen, Fachschriften, Kalender etc. und sichert prompteste und gewissenhafteste, so-wie billigste Bedienung.

Ein Manuscript genügt für eine beliebige Anzahl von Zeitungen,

5332.
1872.

Árverési hirdetmény.

Alulirt telekkönyvi hatóság részéről közhir-tétetik, miszerint a Laczkó Demeter, ugy-is, mint néhai neje Magda Persida hagyatéki tömegének képviselője s alperes tulajdonát képező, a gyulai 911. sz. telekkönyvben fel-vett 1523-24 hr. sz. ház s beltelek Czingsulz-ky József, mint a gyulai gyámsági pénztár képviselője s felperes javára nyilvános ár-verésen eladtni rendeltetvén, ennek eszköz-lésére határnapokul 1872. november 15. nap-ja d. e. 9 órája; — s ha ez alkalommal becs-áron felül el nem adathatnék, 1872. decem-ber 16-ik napja d. e. 9 órája, a kebelbéli tkkvi irodába kiütetik, mely utóbbi határnap-on az érintett ingatlan becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a becsár, vagyis 300 frt o. é. Bánatpénz a becsár 10%-ja, a többi felté-telek a tkkvi irodában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Továbbá felszólítatnak mindazon jelzálogos bitelezők, kik nem e tkkvi hatóság székhely-én, vagy annak közelében lának, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képvisel-tetésük végett a prtartás 433. §-ának e) pont-ja értelmében ezen hatóság székhelyén meg-bizottat rendeljenek s azok nevét, lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hiva-talból kinevezett gondnok által fognak képví-seltetni. — Végre felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni, vagy más igényt, avagy elsőbbségi jogot érvényesíthet-ni vélnék, hogy igénykeresetüket jelen hie-detmény hírlapi közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, habár külön ér-tosítést nem vettek is, alulirt telekkönyvi ha-tóságánál nyujtsák be, ellenesetben azok a vég-rehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár fölőlegére fognak utasítatni.

Kir. e. f. tvszék tkkvi osztálya. B-Gyulán 1872. octoberhó 5-én.

Jancsovics Emil.
jegyző.

95) 2-3.

Titkos

betegségeket

és
tehetetlenséget
(elgyengült férfirerőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tar-tós siker biztosítása mellett

Dr. Handler Mór

orvos-sebész tudor, szülész és szemész

Rendel naponként délelőtt 11-től

1 óráig, és délután 3-tól 5-ig.

Lakik Pesten, Lipótváros, Ná-dorutca 13. szám, 1-ső emelet

14. szám.

Díjjal ellátott levelekre vá-lasz azonnal adatik, kívánat-ra külön órákban is rendel-tetik. 94) 3-16

Két igen szép szo-ba utszára, konyha, kamara, pincze faszin s padlás minden órán bérbe adó. 97)

Közelebbi tudosi-tás nyerhető Scher-feneder és Grabner vaskereskedésében.

Uj folyam.

Szerkesztőségi irod

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyvnyomdája, saját házában, főtér, Prág-ház.

A szédelgése

Figyelmeztetjük, hogy a „szédelgés” mű cikkünket nem szabad elhanyagolni. Komoly, megvannak ott megírva, annak azok egész a

Nem egyszer ha szágázban emleg-jük, hogy az orszá-gegyen, a nép any-segíteni. — Igen, hogy mindenek elő-nyagilag erős, akko-szilárd a kormány, ország. Csakhogy-nincs úgy. A nép

hogy nem gyarapo-lyed. A katona-re-kezeknek nem cs-ponja el a földmu-atta még az adótel-vekedik, és million-és azt okozza, hog-ke a földmivest is

mint már megfojto-A tisztviselők szám-vekedik, és szinté-igénybe lépön ugy-szer alatt. Már n-hogy mily summá-zából még a szedel-számítjuk azon mi-bankárok, pénztöz-gyárosok, az állam-és több efélék — a

TÁR

Theschedik Sámu

evang. papn

Ötven esztendő pap-irva 1817. decembe

Hátrahagyott német

Zsilinsz

(Fo

A fejedelemnek ez-tal felbátorodva; az-vetkezett száraz éve-l-nusított bő áldása f-istennek további keg-sében bizva — tiz é-rozta magamban, h-nos tanítézetekkel-annyival is inkább, r-tekintélyesebb tagjai

Az első vizsgálatok-lak melletti kertben-ben egy császári lov-Szarvason, és a viz-ból a papi kertben r-lenlétében tartatott, megjegyzést tette, h-katona gyümölcsfáka-talan, ki fogja gyüm-chedik Terézia leány-halt el, azt felelte: sére felel egy öreg-H. S. „Sophia utazás-vet és oly nyomaték-a tiszték mind elcsü-Éljen! Éljen! kiál-

Az ezen vizsgálat-nem lehet leírni, az